

de Architect

**Naar een nieuwe
bescheidenheid**

Drie recente projecten in Milaan
Proces - P 032

Zenden en ontvangen

Dialogo klant ontwerper is basis
waardecreatie
Strategie - P 050

Perfekte cirkel

The Edge, Amsterdam door
PLP Architecture en
Fokkema & Partners Architecten
Ontwerp - P 066

Over bruggen

Van ingenieurskunst tot
productontwerp
Techniek - P 100

De Rode Olifant, Den Haag

Dynamische werkomgeving
in statige context
Interieur - P 116

Sevil Peach

ontwerpt interieurs...

Intieme grandeur aan de IJssel Museum MORE, Gorssel door Hans van Heeswijk architecten

Terwijl het ooit beoogde museumgebouw voor de collectie Scheringa in Opmeer staat te verkommeren, is op initiatief van de nieuwe eigenaar van de collectie, zakenman Hans Melchers, in Gorssel een nieuw gebouw voor realistische kunst tot stand gekomen. Het ontwerp van Hans van Heeswijk voegt zich op overtuigende wijze in de dorpse context, waar tot voor kort een culturele voorziening van dit niveau ontbrak.

1 Hoofdstraat	3 nieuwbouw museum	6 parkeerplaats
2 voormalig raadhuis, nu café en vergaderzaal	4 restaurant De Roskam	7 dorpsweide
	5 Joppelaan	

Tekst
Huib Thomas

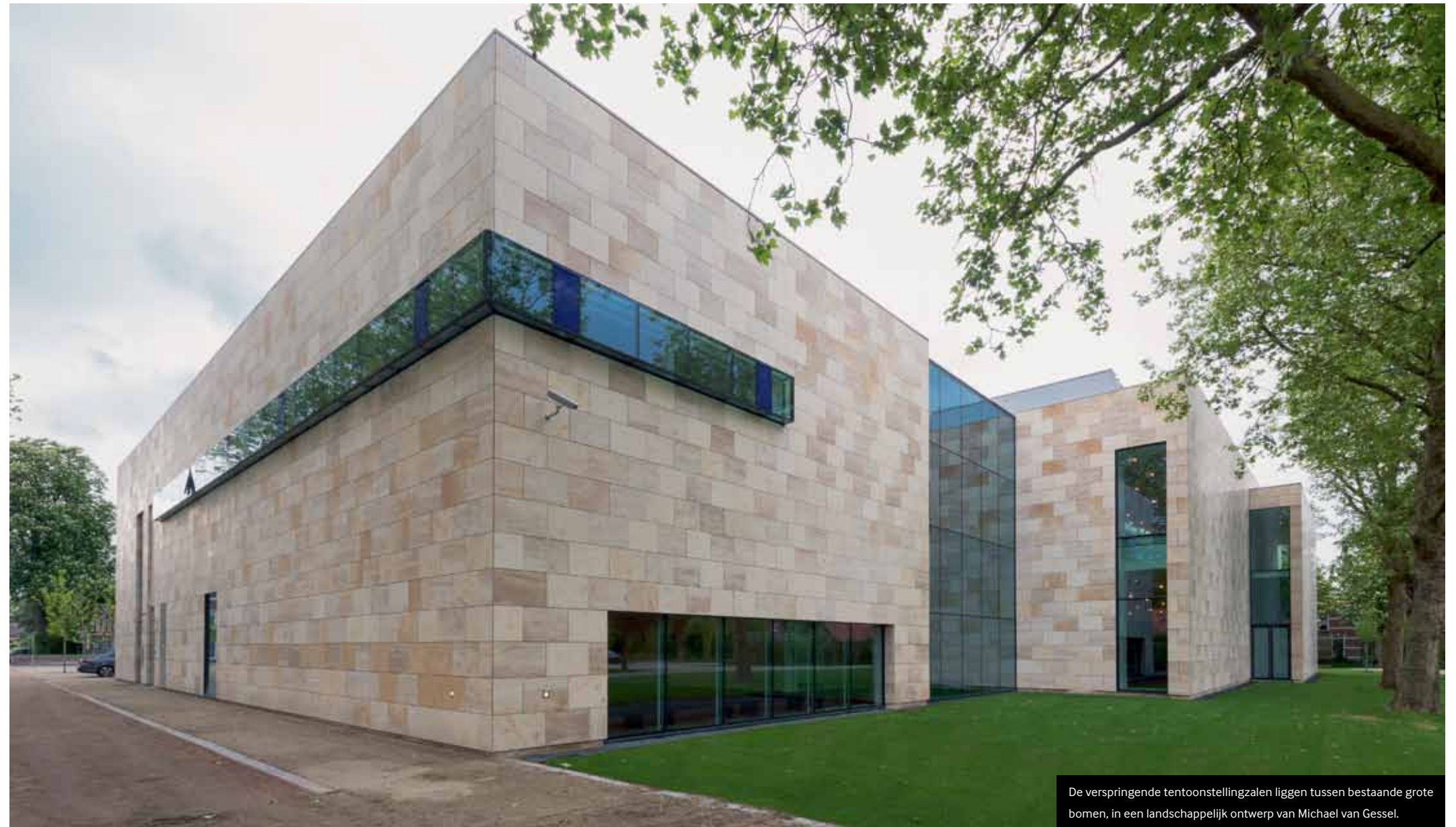
Beeld
Imre Csany-DAPH

Met de opening van MORE in het Gelderse Gorssel heeft Hans van Heeswijk een gebouw toegevoegd aan zijn groeiende reeks museumontwerpen. Na

de renovatie en uitbreiding van het MOTI (voorheen: De Beyerd) in Breda, de ingrijpende verbouwing van de Amstelhof tot Hermitage in Amsterdam en de recente vernieuwing van het Haagse Mauritshuis heeft het bureau in Gorssel een museum gerealiseerd dat niet alleen zijn handschrift verraadt, maar in zijn oeuvre een geheel eigen rol speelt.

Toen Hans Melchers de kwalitatief hoogwaardige collectie realistische kunst had verworven, die na het faillissement van Dick Scheringa in 2009 op de

markt kwam, deed zich de vraag voor waar en in welke vorm deze collectie een plek zou krijgen. Zelf woonachtig in het oosten van het land, wilde Melchers de collectie daar onderbrengen. Uit de vele aanbiedingen van gemeenten die naar deze voorziening dongen, koos Melchers voor Gorssel. Het voormalige raadhuis van deze met Lochem samengevoegde gemeente was beschikbaar en bood kans op een snelle en soepele realisering van de plannen.

De verspringende tentoonstellingzalen liggen tussen bestaande grote bomen, in een landschappelijk ontwerp van Michael van Gessel.

Bouwgeschiedenis

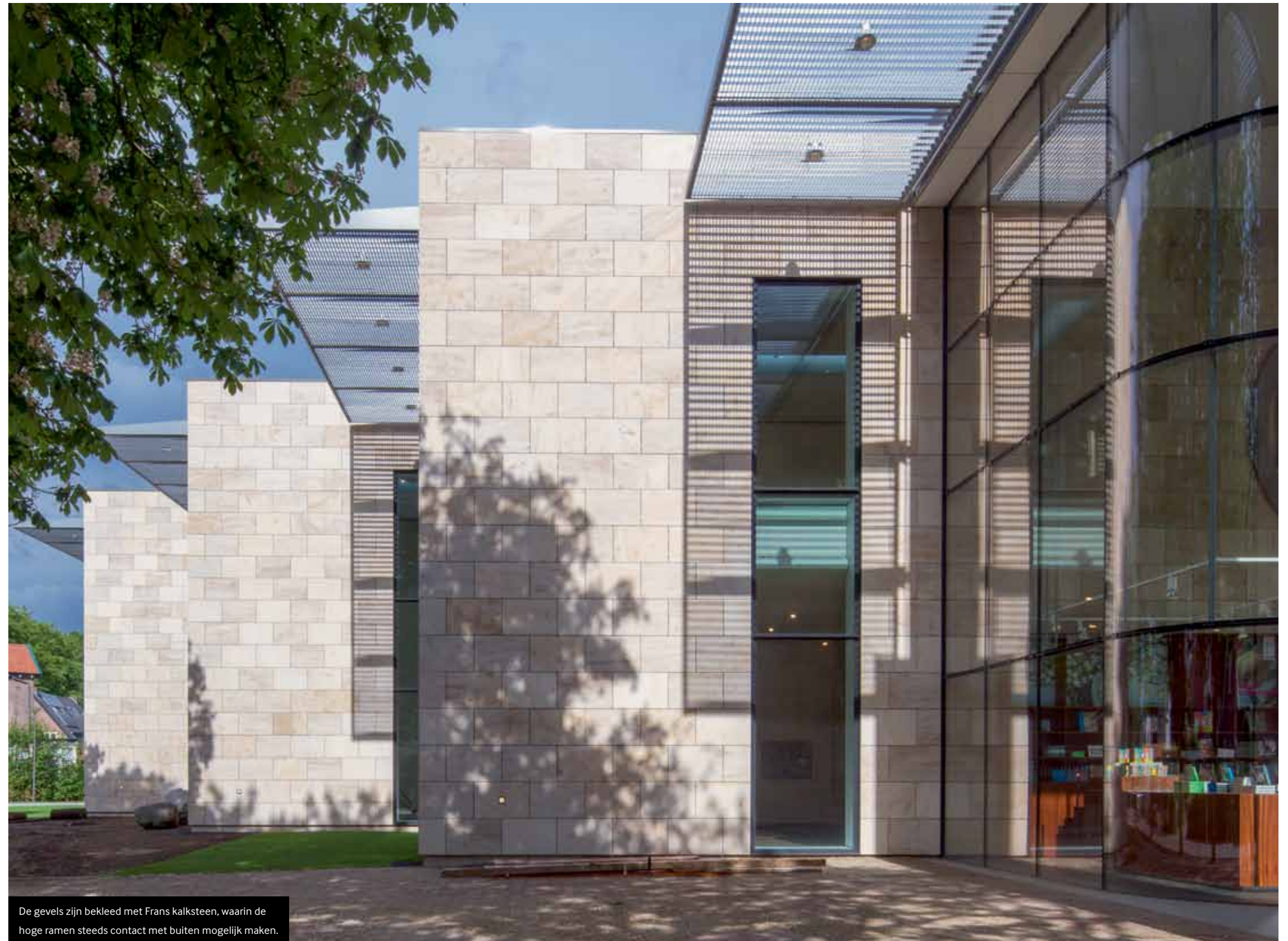
Het raadhuis van Gorssel is in 1914 naar ontwerp van A.J. Jansen uit Eefde gebouwd. In 1939 uitgebreid naar ontwerp van gemeentearchitect G.J. Postel, werd het gebouw na een aantal interne verbouwingen en uitbreidingen in 1987 door architectenbureau Broor S. Adema uit Dokkum aanzienlijk vergroot.

Zicht op het transparante trappenhuis waardoor de bezoeker zich eenvoudig kan oriënteren.

Het voormalige raadhuis aan de Hoofdstraat, nu museumcafé en vergaderzaal

De gevels zijn bekleed met Frans kalksteen, waarin de hoge ramen steeds contact met buiten mogelijk maken.

Scheringa Museum, Opmeer

Herman Zeinstra ontwierp in Opmeer voor Dirk Scheringa een nieuw Museum voor Realisme. Het zou in 2010 worden opgeleverd, maar de bouw werd in oktober 2009 door de aannemer stilgelegd vanwege het faillissement van DSB Beheer. Hierin zijn vrij letterlijke referenties naar het werk van Kahn te zien, en wel naar diens Indian Institute of Management, Ahmedabad, India (1962-1974).

Het door Melchers aangekochte complex was in de loop der jaren gegroeid vanuit het oorspronkelijke raadhuis. Binnen de footprint hiervan heeft Van Heeswijk zijn plan ontwikkeld, een benadering die in procedurele zin grote voordelen bood. Daarbij is de gestaffelde contour van het bouwvlak is zó ingezet, dat de ruimtelijke compositie door tal van interne en externe zichtlijnen zichtbaar is verrijkt. De kavel waarop het gebouw staat, laat zich schetsen als een driehoek die aan de westzijde met zijn scherpe punt de Hoofdstraat raakt. De noordwestelijke rand van het kavel wordt bepaald door de Joppelaan met zijn monumentale platanen en aan de zuidoostzijde gaat het terrein over in een dorpsweide. Deze situering is mede bepalend geweest voor het ontwerp. Zo is er overal in het museum contact met de omgeving, wat gunstig uitwerkt op

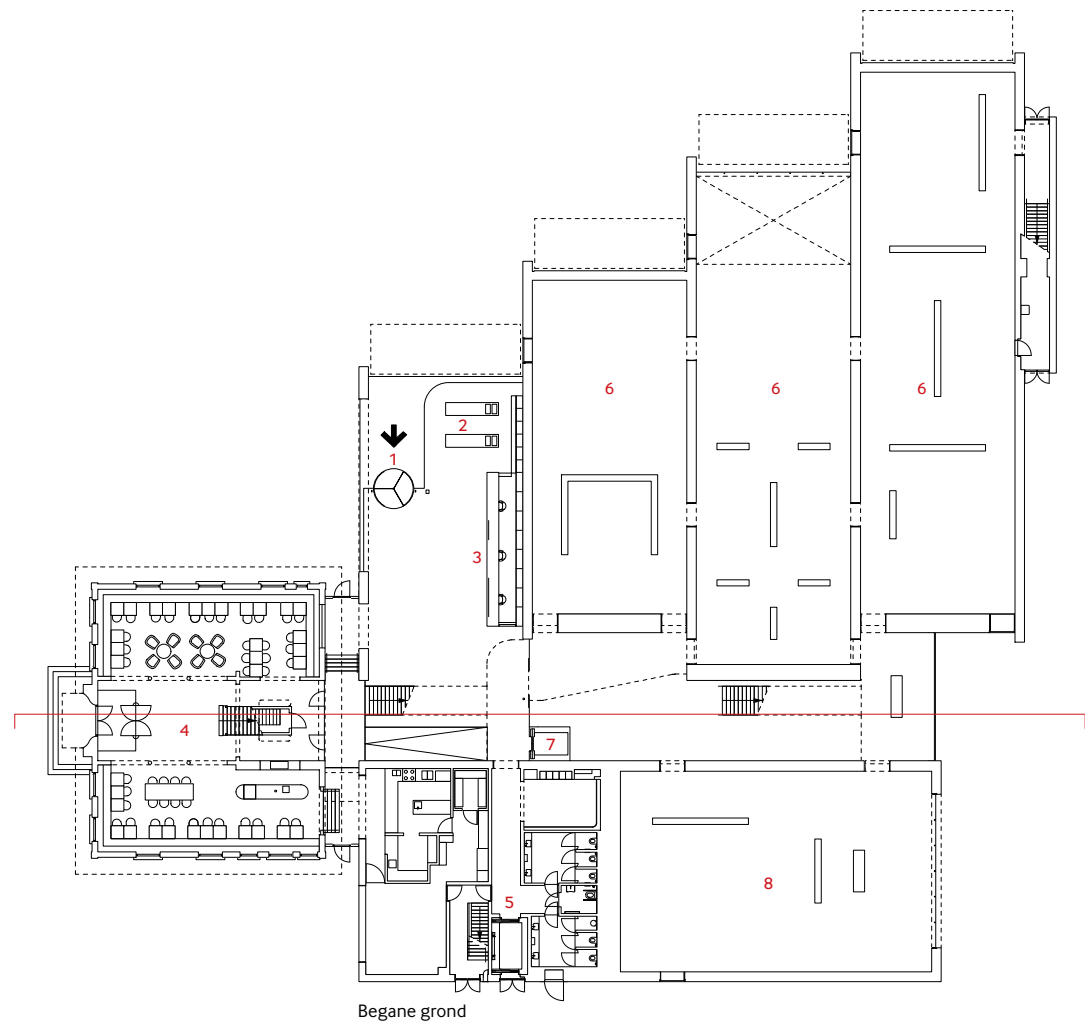
het gevoel van oriëntatie en tevens een wisselwerking mogelijk maakt tussen interieur en exterieur, tussen kunst en natuur, tussen contemplatie en actie.

Heldere zichtlijnen

De hoofdopzet van het gebouw is van een grote eenvoud: in het verlengde van de middenas van het voormalige raadhuis is een dubbelhoge verkeersruimte gelegd, die alle zalen ontsluit. Deze ruimte vormt een voortzetting van de nieuwe hoofdentree die via een driehoekig plein aan de noordwestzijde wordt bereikt. De structuur is reeds bij binnenkomst in één oogopslag helder, hetgeen wordt ondersteund door de grote glaspartijen en de hoge mate van abstractie in detaillering. De materiaalkeuze – onder meer een honingkleurige Franse

kalksteen voor de buitenhuid van de museumzalen – creëert een warme sfeer en slaat een brug naar de monumentale baksteenarchitectuur van het oude raadhuis.

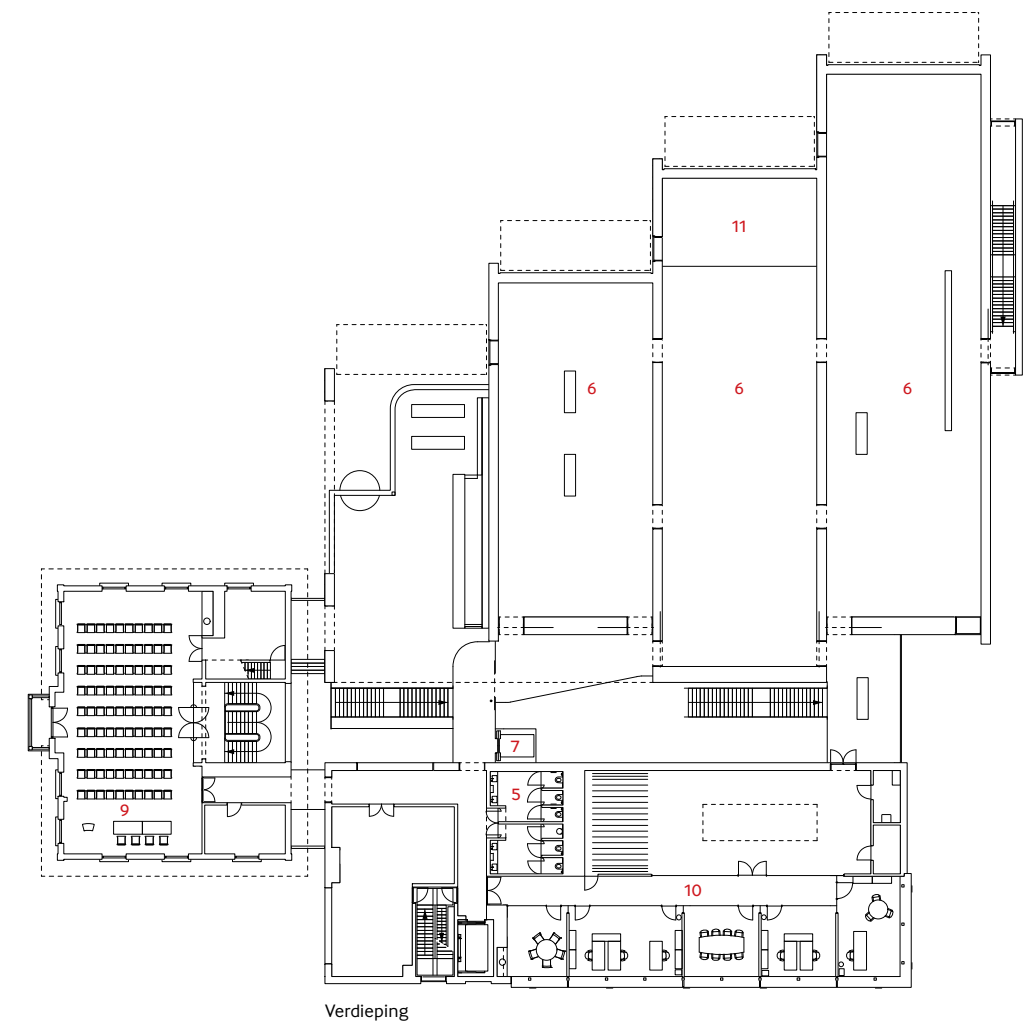
De transformatie van het bestaande gebouw is in meerdere opzichten geslaagd. Door in dit bouwdeel het museumcafé te huisvesten ontstaat er een mooie scheiding tussen het actieve en het meer contemplatieve deel van het complex en wordt tevens recht gedaan aan de prominente ligging van het oude raadhuis aan de Hoofdstraat. Het café en de bovengelegen vergaderzaal zijn bereikbaar via de monumentale voordeur, maar deze ruimten staan ook in contact met het museumgedeelte. De eigentijdse afwerking en inrichting van het museumcafé bieden een aangenaam contrast met de oorspronkelijke 'keizerstrap' die ter plaatse

Begane grond

Doorsnede

Verdieping

- 1 ingang
- 2 shop
- 3 tickets
- 4 café
- 5 sanitair
- 6 tentoonstellingszaal
- 7 lift
- 8 tuinzaal (Carel Willink)
- 9 vergaderzaal
- 10 kantoren
- 11 vide

Kasteel Ruurlo

In 2016-2017 opent Museum MORE een tweede locatie in Ruurlo, voor een separate tentoonstelling van het leven en werk van Carel Willink. In het bijbehorende koetshuis komt het depot van de gehele collectie. De restauratie van het zestiende-eeuwse Kasteel Ruurlo, eveneens door Hans Melchers aangekocht, wordt uitgevoerd door architect Cor Bouwstra.

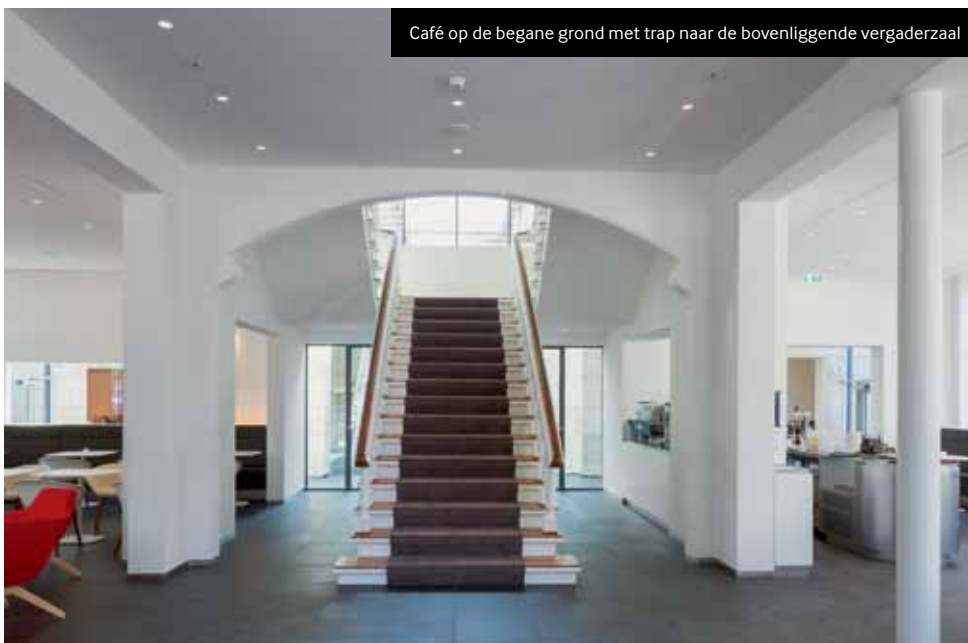

Kimbell Art Museum

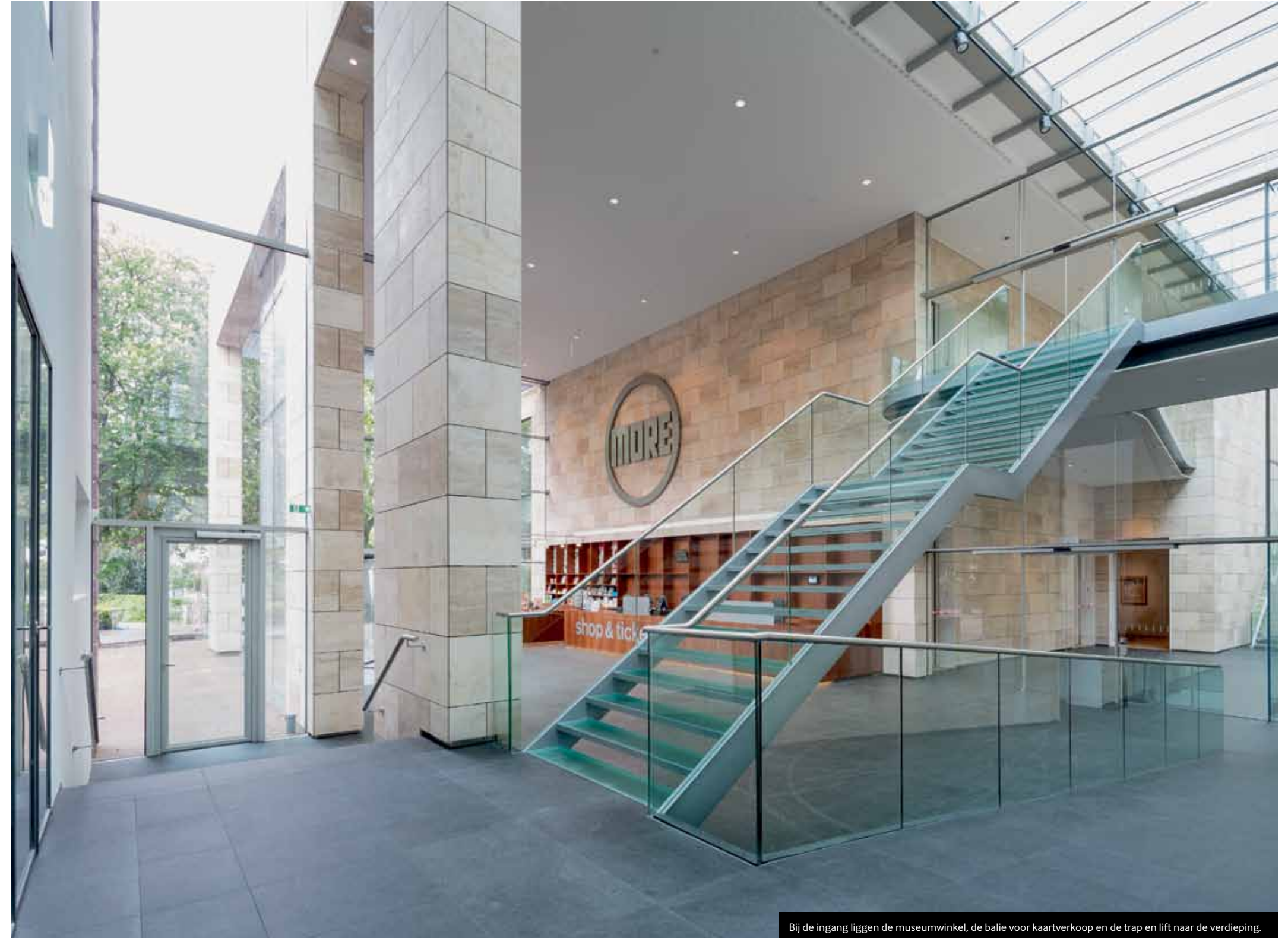
Louis I. Kahn ontwierp tussen 1967 en 1972 het Kimbell Art Museum in Fort Worth, Texas (vs), voor de welgestelde zakenman Kay Kimbell die er zijn privécollectie oude meesters huisvestte. In de gewelfde plafonds van de zalen, op de verdieping, valt daglicht binnen, net als op de verdieping van Museum MORE. Kahn verwijst in zijn ontwerp naar de door hem bewonderde Romeinse gewelven en bogen.

De dubbelhoge verkeersruimte ontsluit de beide verdiepingen op heldere wijze.

Café op de begane grond met trap naar de bovenliggende vergaderzaal

Bij de ingang liggen de museumwinkel, de balie voor kaartverkoop en de trap en lift naar de verdieping.

Museum Kranenburgh, Bergen

Een ander museum dat oud- en nieuwbouw combineert is Museum Kranenburgh in Bergen (NH). De oude villa werd in 2009 substantieel uitgebreid met een bouwlaag op de begane grond en een ondergronds gedeelte, naar ontwerp van Dirk Jan Postel (Kraayvanger Architecten). In zijn ontwerp streeft hij naar een grote eenvoud en eenheid van materiaal.

van het bordes zicht biedt op de centrale verkeersruimte van het museum en een beukenboom aan de achterkant van het gebouw.

Deze dubbelhoge verkeersruimte wordt aan de zuidzijde begrensd door een langgerekt bouwdeel waarin, naast een aantal staf- en dienstruimten, slechts één publieksruimte is ondergebracht: de tuinzaal. Door zijn breedte en het laag invallende daglicht vanuit het oosten biedt deze zaal andere gebruiksmogelijkheden dan de zes tentoonstellingszalen aan de noordzijde van de hal.

De zalen op de begane grond en verdieping zijn gelijk van breedte, maar verschillen van lengte. Het meest opvallende is hun verschil in sfeer. Dit is niet alleen gevolg van de keuze om de vaste collectie Modern Realisme op de begane grond onder te brengen, maar wordt vooral bepaald door de omstandigheid dat het kunstlichtzalen zijn. Ook speelt mee dat voor de qua afmetingen sterk uiteenlopende doeken vrijstaande, verplaatsbare 'tussenwanden' zijn ingezet, die deze zalen in kleinere compartimenten opdelen.

Sterk is de wijze waarop de bezoeker de zalen kan betreden en dat geldt eveneens voor de tegenover

elkaar geplaatste doorgangen, de verschillende doorkijken en het contact met buiten, dat in de drie zalen steeds net even anders is uitgewerkt. In tegenstelling tot de begane grond worden de zalen op de verdieping door daglicht bepaald, dat Van Heeswijk via het plafond, op een door de architectuur van Louis Kahn geïnspireerde wijze naar binnen haalt, afbuigt en tempert. In deze ruimten komen de hedendaagse uitingen van realistische kunst goed tot hun recht.

Toekomst voor erfgoed

Door de bouw van MORE is het oosten van Nederland een museum rijker dat de vergelijking met culturele instellingen in de randstad en zelfs internationaal goed kan doorstaan. Ook in het oeuvre van Hans van Heeswijk neemt het gebouw een bijzondere plaats in. Eerdere ontwerpen zoals de Hermitage in Amsterdam en het Mauritshuis in Den Haag richten zich voornamelijk op de inwendige ruimte. Ze geven beide gebouwen in logistieke zin weer toekomst en zijn voorbeelden van succesvolle, maar niet onomstreden ingrepen in een historische context.

Het ontwerp van MORE bespeelt alle registers: naast een in logistieke zin perfecte opzet, verlangde het programma een forse nieuwbouw, die zich goed zou kunnen verhouden tot het bescheiden raadhuis en zich op natuurlijke wijze in de dorpse context zou nestelen. Mede dankzij de landschappelijke aanleg van Michael van Gessel is Van Heeswijk daarin geslaagd. Niet door te koersen op misplaatste kneuterigheid, maar door een ontwerp te realiseren dat grandeur uitstraalt en tevens intimiteit in zich bergt. Kortom, door een passende omgeving te creëren voor de uitzonderlijke kunstwerken die het realisme heeft voortgebracht.

MORE, Museum voor Modern Realisme, Gorssel

Opdrachtgever Melmuseum Gebouw BV, Zeist

Locatie Hoofdstraat 28, 7213 CW Gorssel

Architect Hans van Heeswijk architecten, Amsterdam

Interieurarchitect Hans van Heeswijk architecten, Amsterdam

Landschapsarchitect Michael van Gessel, Amsterdam

Adviseur constructies Van Rossum Raadgevende Ingenieurs, Amsterdam

Adviseur installaties en bouwfysica Nelissen ingenieursbureau, Eindhoven

Toezicht bouw Herder advies, Wijhe

Bouwkundig aannemer Koopmans | TBI, Enschede

E-installaties Croon | TBI, Apeldoorn

W-installaties Wolter & Dros | TBI, Warnsveld

Glazen puilen en daklichten Keers, Mijdrecht

Interieurbouw Stooft Interior Projects, Eibergen

Natuursteen KROON, Projecten in Steen, Meerkerk

Panoramalift Mitsubishi Elevator Europe, Veenendaal

Trappen en staalconstructie Hofman Constructies, Vroomshoop

Architect voormalig raadhuis gemeentearchitect A.J. Jansen

Bouwkundig ontwerp 2012-2013

Uitvoering 2013-2015

Opening 2 juni 2015

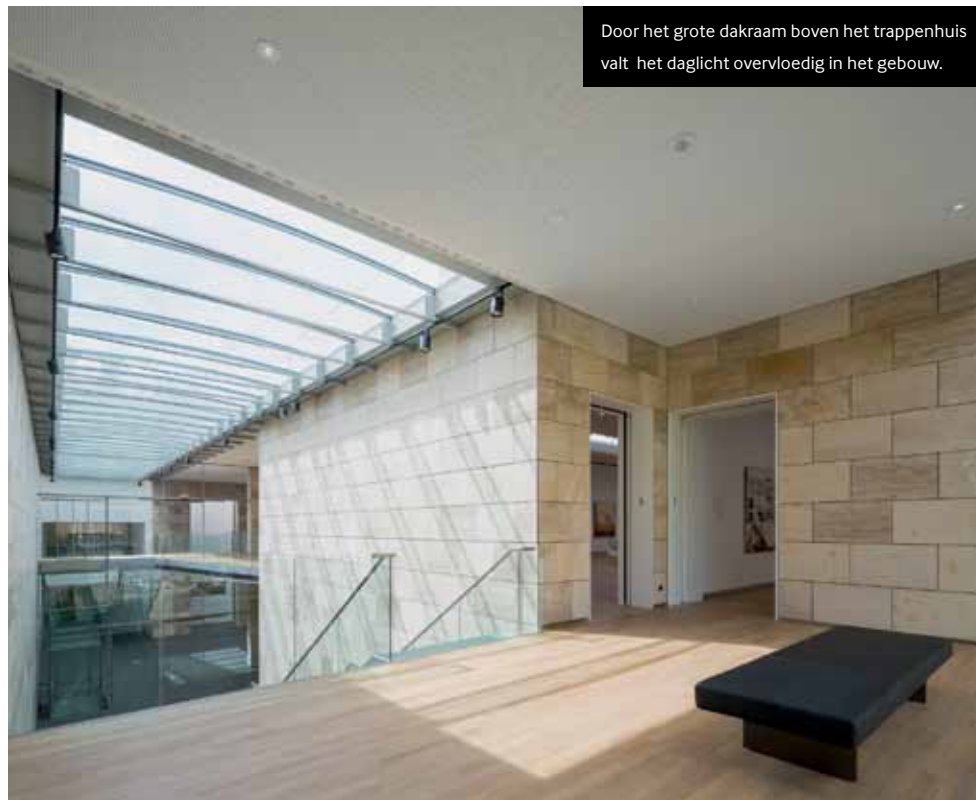
Bruto vloeroppervlak totaal oud circa 3.300 m²

Bruto vloeroppervlak raadhuis circa 700 m²

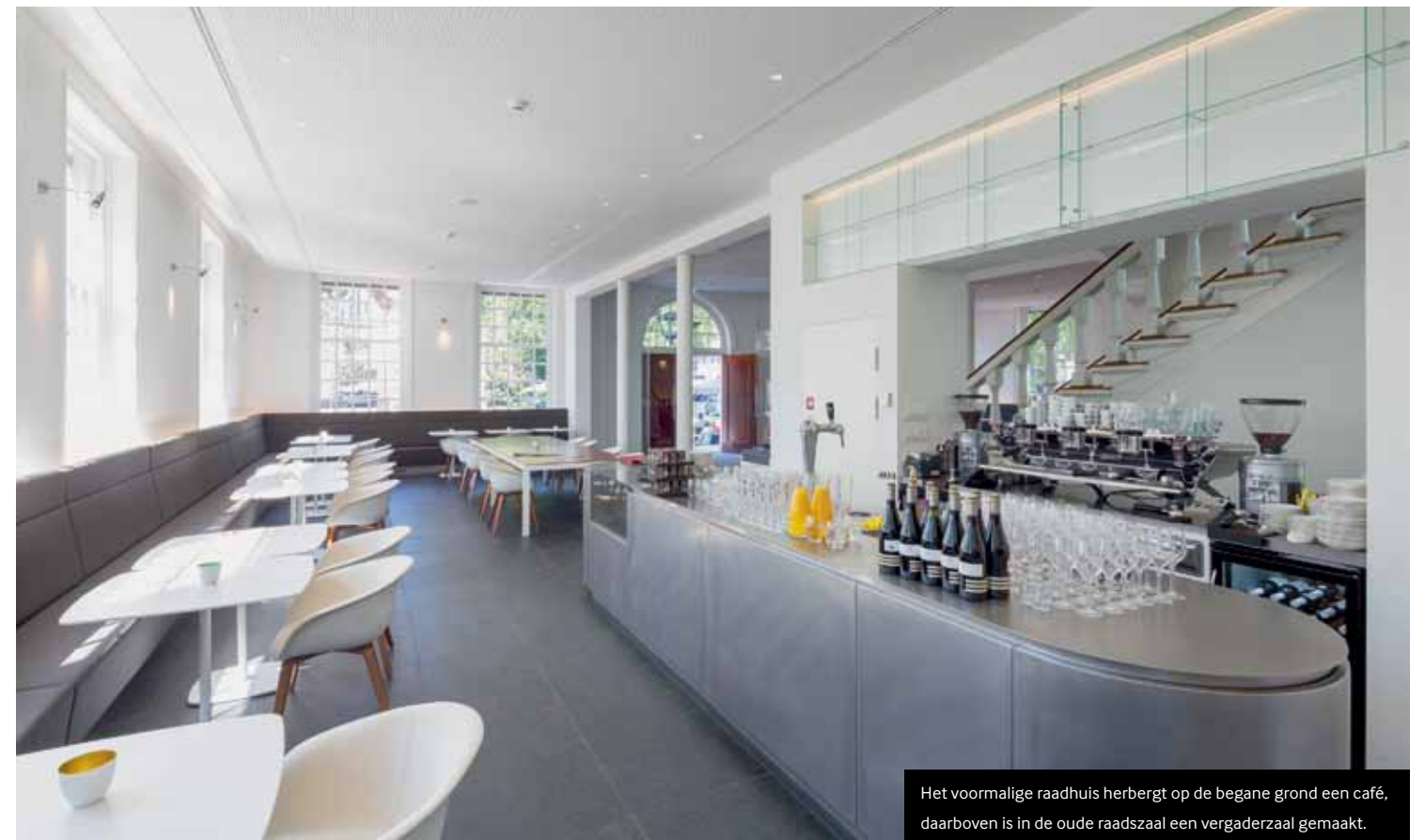
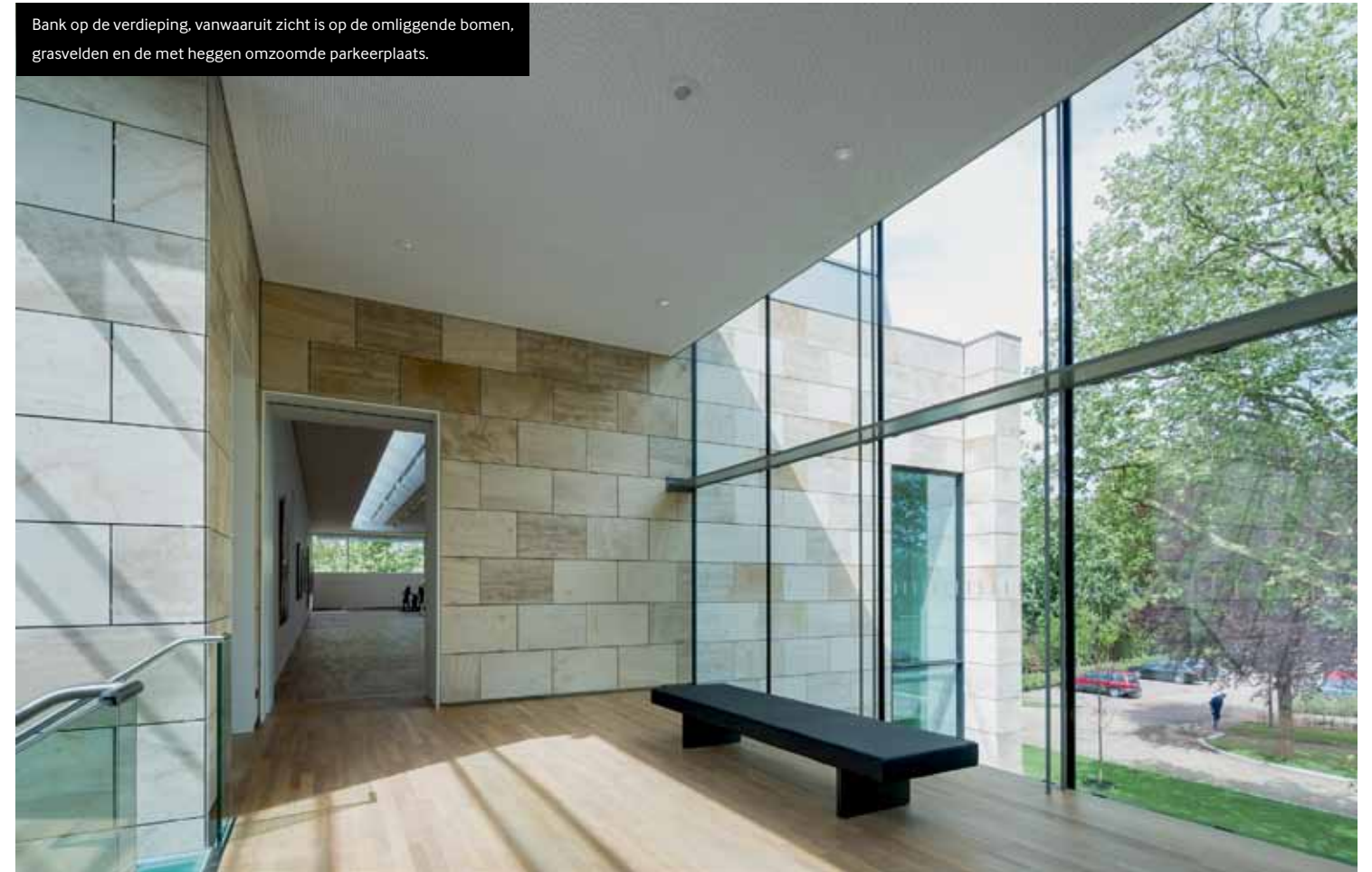
Bruto vloeroppervlak nieuwbouw circa 4.100 m²

Bruto vloeroppervlak totaal nieuw circa 4.800 m²

Door het grote dakraam boven het trappenhuis valt het daglicht overvloedig in het gebouw.

Bank op de verdieping, vanwaaruit zicht is op de omliggende bomen, grasvelden en de met heggen omzoomde parkeerplaats.

Het voormalige raadhuis herbergt op de begane grond een café, daarboven is in de oude raadszaal een vergaderzaal gemaakt.